

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ ของคนในชุมชนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์, ปร.ด.*^a

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนตำบลดงบัง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลดงบังที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 406 คน เลือกโดยการสุ่มอย่างเป็นระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ มีความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และหาความสัมพันธ์ใช้ Chi-square test ผลการวิจัย พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ยังคงตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อยู่ ร้อยละ 36.00 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 81.72 มีอาชีพเกษตรกร และมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน เครื่องตีแอลกอฮอล์ที่นิยมตีมากที่สุดคือเบียร์ รองลงมาคือเหล้าขาว ในส่วนความถี่ของการตี ส่วนใหญ่จะตีสัปดาห์ละ 1-2 วัน/สัปดาห์ ซึ่งปริมาณการตีในแต่ละครั้ง ตีปริมาณน้อย (เบียร์ 1-1.5 กระป๋อง หรือเหล้า 2-3 ฝา) ร้อยละ 46.3 รองลงมาตีปริมาณมาก (เบียร์ 5-7 กระป๋อง หรือเหล้าสามในสี่ส่วนแบน) ร้อยละ 21.10

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ รายได้ ต่อเดือน กับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ พบว่า ความแตกต่างของเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ และรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์

ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการตีแอลกอฮอล์ในพื้นที่ได้

คำสำคัญ : การตีเครื่องตีแอลกอฮอล์; ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์; ชุมชน

* อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

^a Corresponding author : ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์ E-mail : phadoongsit@smnc.ac.th

รับบทความ: 20 พ.ค. 65; รับบทความแก้ไข: 26 มิ.ย. 65; ตอปรับตีพิมพ์: 26 มิ.ย. 65; ตีพิมพ์ออนไลน์ 10 ก.ค. 65

Factors Associated with Alcohol Consumption among People in Community of Dong Bang Sub district, Na Dun District, Maha Sarakham Province

Phadoongsit Chumnanborirak, Ph.D.^{*a}

Abstract

A cross-sectional design was applied to explore the association between personal factors and frequent drinking of people in Dong Bang community. A total of 406 participants aged 15 years and older were recruited into the study, selected by systematic randomization. Data were collected by questionnaires containing items assessing alcohol drinking behaviors. The reliability for our questionnaire, in which coefficient of Cronbach's alpha was 0.84. The data were analyzed by using descriptive statistic and Chi-square.

The result of this study revealed that:

1. Thirty-six percent of the participants were current drinking alcohol. Most of them were males, 81.72% were engaged in agriculture and income less than 5,000 baht/month. The most popular alcoholic beverage is beer, followed by white liquor. The frequency of drinking, most of respondents drank 1-2 days/week. The amount of drinking each time, a small amount of drinking (1-1.5 cans of beer or 2-3 caps of liquor) was at 46.3%, followed by a large amount of drinking (5-7 cans of beer or three-quarters of flat liquor) was at 21.10%.

2. The relationship between personal factors: gender, status, educational level, age, occupation, monthly income and alcohol consumption found that differences in sex, status, education level, and occupation were statistically associated with alcohol consumption at 0.05 levels. Age and monthly income of the participants were no statistically associated with alcohol consumption.

* Lecturer, Srimahasarakham Nursing College, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

^a Corresponding author : Phadoongsit Chumnanborirak E-mail : phadoongsit@smnc.ac.th

Received: May 20, 22; Revised: Jun. 26, 22; Accepted: Jun. 26, 22; Published Online: Jul. 10, 22

The results of this study can be used as a guideline for health care services to reduce alcohol consumption in the area.

Keywords : Alcohol consumption; Associated factors; Community

บทนำ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องดื่มที่ดื่มกันอย่างแพร่หลายทุกประเทศทั่วโลก โดยข้อมูลล่าสุดขององค์การอนามัยโลกรายงานว่า ในปี พ.ศ. 2559 ประชากรไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คิดเป็นปริมาณเอทานอลบริสุทธิ์เท่ากับ 8.3 ลิตรต่อคนต่อปี⁽¹⁾ และจากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบ ปี 2556 ระบุว่าประชากรไทยร้อยละ 31.5 เป็นผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยผู้บริโภคในกลุ่มสตรี เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเข้าถึงและการส่งเสริมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน⁽²⁾ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสำรวจในปี พ.ศ. 2560 พบว่า ประชากรไทย 6,984,786 คน ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือเรียกว่า “นักดื่มประจำ” ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 43.94 ของนักดื่มปัจจุบันทั้งหมด ในจำนวนนี้แบ่งเป็นประชากรเพศชายจำนวน 6,392,966 คน และเพศหญิงจำนวน 591,819 คน กลุ่มนักดื่มเพศชายประมาณครึ่งหนึ่งเป็นนักดื่มประจำ ร้อยละ 49.85⁽¹⁾ ซึ่งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมหนึ่งของสังคมที่ส่งผลให้เกิดค่านิยมของการดื่ม จนกลายเป็นวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในทุกๆ สถานการณ์ของชีวิต เช่น เมื่อเกิดความเครียดไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องงาน ครอบครัว เพื่อน การเรียนหรือความรัก หากทางออกให้กับปัญหาไม่ได้ก็จะหันไปดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือเมื่อประสบความสำเร็จมีความสุข สมหวัง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการ เรียนจบ การได้งานทำที่ดี การได้ตำแหน่งที่สูงขึ้น ก็จะมีการสังสรรค์ด้วยการดื่มเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์ หรือเมื่อมีงานเทศกาลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานบุญ งานแต่งงาน งานปีใหม่ สงกรานต์ ก็จะมีการฉลองด้วยการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นต้น ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมในระดับโลกและประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อผู้ดื่มและบุคคลรอบข้าง เกิดผลเสียต่อทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ดื่มและเป็นสาเหตุสำคัญของกลุ่มโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคมะเร็ง โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคตับ และอุบัติเหตุบนท้องถนนจากการดื่มแล้วขับ รวมถึงยังก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อผู้ที่ไม่ดื่มและสังคมโดยรวม เช่น การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรง และอาชญากรรม เป็นต้น⁽²⁾

ในส่วนของจังหวัดมหาสารคามได้ทำการสำรวจข้อมูลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า เพศชายที่ยังดื่มอยู่ ร้อยละ 87.63 และเพศหญิงที่ยังดื่มอยู่ ร้อยละ 84.38 โอกาสการดื่มสุรามากที่สุด คือ งานปีใหม่ร้อยละ 46.21 งานสงกรานต์ร้อยละ 43.94 อีกทั้งผลกระทบจากการดื่ม

แอลกอฮอล์ ทำให้เกิดรับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุทางถนน ร้อยละ 8.09 บาดเจ็บหรืออุบัติเหตุอื่นๆ ร้อยละ 8.20 และเคยประสบปัญหาความรุนแรงในครัวเรือนถึงร้อยละ 6.67 อีกทั้งมีการมั่วสุม และก่อความรำคาญแก่ชุมชน⁽³⁾ และเกิดปัญหาทางสังคมตามมา เช่น ปัญหาด้านอุบัติเหตุจราจร การเจ็บป่วย การทำร้ายร่างกาย อาชญากรรม และอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือการติดสุรา นอกจากจะทำลายสุขภาพ และทำลายอนาคตของผู้ดื่มแล้ว ยังเป็นสิ่งที่สร้างความทุกข์ใจให้แก่คนในครอบครัว⁽⁴⁾ ซึ่งในส่วนพื้นที่ตำบล ดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาคีร์มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนภายใต้โครงการงานบุญงานศพปลอดเหล้าตั้งแต่ปี 2557 แต่ยังคงประสบปัญหาขาด การดำเนินการที่ต่อเนื่อง เพราะขาดการเชื่อมโยงข้อมูล หรือข้อมูลที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาได้อย่าง ถูกต้อง⁽⁵⁾ จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวได้สะท้อนถึงความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนตำบลดงบัง ผลจากการศึกษาสามารถใช้ เป็นข้อมูลนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชน ตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) เก็บข้อมูลโดยใช้โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสถานการณ์การบริโภคและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในตำบล ดงบัง คือ ประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 2,707 คน

ขนาดตัวอย่างในการศึกษานี้ได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างคำนวณจากสูตรเพื่อการประมาณ สัดส่วน⁽⁶⁾ ดังนี้

$$n = \frac{NZ^2 P(1-P)}{Nd^2 + Z^2 P(1-P)}$$

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเป็น 325 คน เพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 25⁽⁷⁾ ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้จึง มีจำนวน 406 คน

การสุ่มตัวอย่างดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ตำบลคงบังมีจำนวน 9 หมู่บ้าน สุ่มเลือก 5 หมู่บ้าน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ขั้นที่ 2 ใน 4 หมู่บ้านสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 81 คน และอีกหนึ่งหมู่บ้านสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 82 คน โดยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ จนได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามการป้องกันและควบคุมปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁽²⁾ เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบประกอบด้วย ประวัติการดื่มภายใน 1 ปี ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มบ่อยที่สุด ปริมาณการดื่มในแต่ละครั้ง ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมจำนวน 4 ข้อ

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.6 -1 และนำไปปรับแก้ตามข้อเสนอผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มประชาชนในตำบลกู่สันตรัตน์ ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ช่วยวิจัย โดยเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลคงบัง จำนวน 5 หมู่บ้าน เป็นผู้ที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการชี้แจงผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการใช้เครื่องมือ การบันทึกคำตอบในแต่ละข้อ และมีการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยชี้แจงผู้ช่วยวิจัยให้ชี้แจงกลุ่มตัวอย่างถึงข้อมูลจากการศึกษา การตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล ถ้าพบว่าข้อมูลไม่มีความสมบูรณ์ในบางประเด็น ผู้ช่วยวิจัยต้องติดตามเป็นการเฉพาะรายบุคคลอย่างเร่งด่วน แต่ถ้าไม่สามารถดำเนินการได้หรือพิจารณาแล้วว่ามีข้อมูลไม่สมบูรณ์ของข้อมูลจะนำข้อมูลชุดนั้นออกจากการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของคนในชุมชนตำบลดงบัง โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย ของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม วันที่ 22 พฤษภาคม 2563 เลขที่จริยธรรมวิจัย SNC 008/ 2563 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์และสอบถามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง ให้เวลาในการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน ไม่เปิดเผยนามผู้ให้ข้อมูล คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเก็บเป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม ให้ผู้ร่วมศึกษาถอนตัวหรือยุติการเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดเวลา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง 406 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 50.50 เพศหญิง ร้อยละ 49.50 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 30.80 มีส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 71.00 ระดับการศึกษา ชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 68.50 รองลงมาศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 12.10 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 83.00 และมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 73.40

2. สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของคนในชุมชนตำบลดงบัง พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 56.90 ปัจจุบันยังคงมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 36.00 และกลุ่มที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เลิกดื่มแล้ว ร้อยละ 7.10 ตามลำดับ โดยเป็นเพศชายดื่มมากที่สุด ร้อยละ 81.72 เพศหญิง ร้อยละ 18.28 ช่วงอายุที่ดื่มมากที่สุด คือ 41-50 ปี ร้อยละ 32.57 สถานภาพสมรส ร้อยละ 80.00 ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 60.57 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 76.57 และมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 66.86 ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่มมากที่สุด คือ เบียร์ ร้อยละ 50.30 รองลงมา เหล้าขาว ร้อยละ 54 ในส่วนความถี่ของการดื่ม ส่วนใหญ่จะดื่มสัปดาห์ละ 1-2 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 29.70 รองลงมาดื่มเดือนละ 1-3 วัน/เดือน ร้อยละ 26.30 ในส่วนปริมาณการดื่มในแต่ละครั้ง พบว่า ส่วนใหญ่ดื่มในปริมาณน้อย ร้อยละ 46.3 และรองลงมาดื่มในปริมาณมาก ร้อยละ 21.10 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทความถี่ในการดื่มและปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของกลุ่มตัวอย่างที่ยังคงมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และกลุ่มตัวอย่างที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เลิกดื่มแล้ว

พฤติกรรมกรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน (n=175)	ร้อยละ
ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
เบียร์	88	50.3
สุรา	25	14.3
เหล้าขาว	54	30.9
เหล้ายาดอง	3	1.7
ไวน์	5	2.9
ความถี่ในการดื่ม		
ทุกวัน (7 วัน/สัปดาห์)	11	6.3
เกือบทุกวัน (5-6 วัน/สัปดาห์)	21	12.0
วันเว้นวัน (3-4 วัน/สัปดาห์)	45	25.7
สัปดาห์ละ 1-2 วัน/สัปดาห์	52	29.7
เดือนละ 1-3 วัน/เดือน	46	26.3
ปริมาณการดื่มในแต่ละครั้ง		
ปริมาณน้อย (เบียร์ 1-1.5 กระป๋อง หรือ เบียร์ขวดใหญ่ตั้งแต่ครึ่งขวด-สามในสี่ส่วนของขวด, เหล้า 2-3 ฝา)	81	46.3
ปริมาณปานกลาง (เบียร์ 2-4 กระป๋อง หรือเบียร์ 1-2 ขวด, เหล้าครึ่งแบน)	34	19.4
ปริมาณมาก (เบียร์ 5-7 กระป๋อง หรือเบียร์ 3-4 ขวด, เหล้าสามในสี่ส่วนแบน)	37	21.1
ปริมาณมากที่สุด (เบียร์ 7 กระป๋องขึ้นไป หรือเบียร์ 4 ขวดขึ้นไป, เหล้า 1 แบนขึ้นไป)	23	13.1

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ความแตกต่างของเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกับปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชน ตำบลดงบัง

ปัจจัยส่วนบุคคล	ปริมาณการดื่ม (n=175)				χ^2	p-value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
เพศ						
ชาย	63	30	35	15	10.105	0.018*
หญิง	18	4	2	8		
สถานภาพ						
โสด	6	6	8	2	18.872	0.026*
สมรส	65	28	28	19		
หม้าย/หย่า	10	0	1	2		
ช่วงอายุ						
15-20 ปี	1	1	1	0	22.341	0.099
21-30 ปี	1	2	5	3		
31-40 ปี	6	6	3	3		
41-50 ปี	26	15	13	3		
51-60 ปี	24	6	9	9		
60 ปีขึ้นไป	23	4	6	5		
การศึกษา						
ประถมศึกษา	60	14	17	15	36.413	0.006*
มัธยมศึกษาตอนต้น	10	5	4	4		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	9	6	3		
อนุปริญญา	1	2	3	0		
ปริญญาตรีขึ้นไป	3	4	7	1		

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนตำบลดงบัง

ปัจจัยส่วนบุคคล	ปริมาณการดื่ม (n=175)				X ²	p-value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
อาชีพ						
เกษตรกร	70	22	24	18	30.016	0.012*
ค้าขาย	1	5	2	0		
รับจ้าง	5	3	7	4		
ข้าราชการ	4	4	4	0		
นักเรียน/นักศึกษา	1	0	0	1		
รายได้ต่อเดือน						
น้อยกว่า 5,000 บาท	58	22	20	17	16.249	0.180
5,000-10,000 บาท	16	5	9	6		
10,001-15,000 บาท	1	2	4	0		
15,001-20,000 บาท	5	2	2	0		
มากกว่า 20,000 บาท	1	3	2	0		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของคนในชุมชนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของคนในชุมชนตำบลดงบังมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 36.00 โดยส่วนใหญ่ผู้ดื่มเป็นเพศชาย ร้อยละ 81.72 เพศหญิง ร้อยละ 18.28 ช่วงอายุที่ดื่มมากที่สุด คือ 41-50 ปี ร้อยละ 32.57 สถานภาพสมรส ร้อยละ 80.00 ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 60.57 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 76.57 และมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 66.86 ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่มมากที่สุด คือ เบียร์ รองลงมา เหล้าขาว ซึ่งส่วนใหญ่จะดื่มสัปดาห์ละ 1-2 วัน/สัปดาห์ และปริมาณการดื่มในแต่ละครั้ง จะดื่มปริมาณน้อย รองลงมาดื่มจะดื่มปริมาณมาก จากข้อมูลเบื้องต้น มีความสอดคล้องกับรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ประจำปี พ.ศ. 2560⁽¹⁾ พบว่ามีนักดื่มปัจจุบันร้อยละ 28.41 โดยมีความแตกต่างระหว่างเพศชัดเจน

มีนักดื่มประจำ ร้อยละ 56.06 ดื่มเป็นครั้งคราว (น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง) ส่วนร้อยละ 43.94 ดื่มเป็นประจำ (สัปดาห์ละ 1 ครั้งหรือบ่อยกว่า) แอลกอฮอล์ที่นักดื่มปัจจุบันเริ่มดื่มเป็นประเภทแรกในสัดส่วนสูงที่สุดคือเบียร์ (ร้อยละ 38.35) ตามด้วยสุราขาว (ร้อยละ 28.05) และสุราสี (ร้อยละ 26.43) และสอดคล้องกับการศึกษาของผดุงศิษฏ์ ชำนาญบริรักษ์ และคณะ⁽⁴⁾ พบว่าเพศชายมีความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่ผู้ที่ดื่มมากคือ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และเริ่มดื่มสุราตั้งแต่วัยรุ่น ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การดื่มแอลกอฮอล์เป็นการสร้างค่านิยมให้เกิดการยอมรับรับในกลุ่ม หมายถึงการมีพวกพ้อง รักเพื่อน เป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ทั้งนี้ค่านิยมของสังคมที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีอิทธิพลมาจากการยอมรับในสังคม ซึ่งเชื่อว่าการดื่มแสดงออกถึงการเคารพ การให้เกียรติ การแสดงความมีน้ำใจ โดยสังคมไทยมองเรื่องการดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นเรื่องธรรมดา จะเห็นได้ว่างานสังสรรค์ งานเลี้ยง งานฉลอง ประเพณีต่างๆ แทบทุกงานจะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบด้วยเสมอ⁽⁸⁾ อีกทั้งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเป็นส่วนประกอบในพิธีกรรมต่างๆ เพราะมีแนวคิดที่สุราเปรียบ เหมือนน้ำบริสุทธิ์สุราเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่งบุคคล กลุ่ม ชุมชน⁽⁹⁾ จนกลายเป็นความคุ้นชินของคนในชุมชนและสังคม โดยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงหรือบ่งบอกถึงฐานะทางด้านเศรษฐกิจร่วมด้วย นอกจากนี้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังบ่งบอกถึงความเป็นชาย ความเป็นตัวของตัวเอง ต้องการคิดด้วยตัวเอง ต้องการค้นหาตัวเอง อาจนำไปสู่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ โดยเริ่มจากวัยรุ่นเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดฮอร์โมนที่พร้อมจะสืบพันธุ์ และมีแรงขับทางเพศเพิ่มขึ้น บางคนอาจจะไม่ได้เตรียมตัวสำหรับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความวิตกกังวลในบางครั้งและนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ได้⁽¹⁰⁾ โดยใช้วิธีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาแก้ปัญหา เพราะคิดว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างของเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อธิบายจากแนวคิดเชิงนิเวศวิทยา⁽¹¹⁾ ที่ว่าการเกิดพฤติกรรมจากบุคคล ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลเองและจากสิ่งแวดล้อมภายนอก มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนเป็นระดับชั้น ซึ่งปัจจัยภายในตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวบุคคล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากที่สุด ซึ่งปัจจัยมีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยภายใน ประกอบด้วย เพศ ความรู้การรับรู้ความเชื่อค่านิยม และทัศนคติซึ่งสังคม ส่วนปัจจัยภายนอกประกอบด้วย การหาง่ายและความสามารถเข้าถึงได้ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สื่อโฆษณาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การมีเพื่อนและครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁽¹²⁾ สอดคล้องกับการศึกษาของมูทิตา พันภัยพาล และคณะ⁽¹³⁾ ที่สรุปว่าเพศเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

อย่างไรก็ตาม พบว่า ช่วงอายุ และรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชนตำบลดงบัง อาจเนื่องจากช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างมีการดื่มที่ใกล้เคียงกัน กระบวนการตัดสินใจเป็นไปในทางเดียวกัน หรือในบริบทของชุมชนที่มีวิถีชีวิตคล้ายคลึงกัน ก็จะมีการกระทำที่คล้ายๆกัน การแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ เป็นไปในทางเดียวกัน อีกทั้งรายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่แตกต่างกันมาก ส่งผลให้การใช้จ่ายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้แตกต่างกันมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรัตติยา บัวสอน และเชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล⁽¹⁴⁾ เรื่องพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าช่วงอายุและรายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนร่วมกันทำกิจกรรม เช่น มีการ ลด ละ เลิก ในช่วงเทศกาลประเพณีต่างๆ
2. ควรมีการปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ เด็ก และวัยรุ่นเพื่อเป็นการป้องกันการดื่มโดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบคลุม และผลเสียหรือผลกระทบต่างๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม

เอกสารอ้างอิง

1. สาวิตรี อัญฉางค์กรชัย, บรรณาธิการ. รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ประจำปี พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์ (1992); 2562.
2. ทักษพล ธรรมรังสี, บรรณาธิการ. สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2556.
3. กฤษณ์ โพธิ์ศรี, ผดุงศิษฏ์ ชำนาญบริรักษ์, กิตติศักดิ์ ไกรจันทร์. การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดมหาสารคาม.วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม. 2559; 13(2):8-16.
4. ผดุงศิษฏ์ ชำนาญบริรักษ์ และคณะ. การศึกษาสถานการณ์การบริโภคและนโยบายการป้องกันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม: วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม; 2560.
5. ปรีชา ยะธา, ยุทธศาสตร์ แก้ววิเศษ.การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบุญงานศพปลอดเหล้าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม. 2560; 1(2):63-73.
6. Parel CP, Caldito GC, Ferrer PL, De Guzman GG, Sinsioco CS, Tan RH, editors. Sampling design and procedures. New York: AIDIC; 1973.

7. จรณิต แก้วกัจจวน, ประตาป สิงหวิวานนท์.ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางคลินิก. ใน: พรรณี ปิติสุทธิธรรม, ชยันต์ พิเชียรสุนทร, บรรณาธิการ. ตำราการวิจัยทางคลินิก (Textbook of clinical research). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง; 2556: 107-44.
8. เพ็ญพิมพ์ ปั่นระสี, ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน. พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีวัยแรงงานภาคเกษตรกรรม.วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2562; 13(3):143-58.
9. ธัญวรัตน์ แจ่มใส, กล้านรงค์ วงศ์พิทักษ์, อนุพันธ์ ประจํา, ศรณรงค์ ปล่องทอง. การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและ ชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร: กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ; 2561.
10. Newman, B. M., & Newman, P. R. Development through life: A psychosocial approach (5th ed.). Pacific Grove, CA: Cole Publishing Company; 1991.
11. Bronfenbrenner, U., editor. Making human beings human: Bioecological perspectives on human development. CA: Sage; 2005.
12. พัชรพรรณ คูหา. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2558.
13. มุทิตา พันภัยพาล, อัมพร บวรทิพย์. ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาคณะพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย. วารสารการพัฒนาศาสนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2560; 5(1):77-90.
14. รัตติยา บัวสอน, เชษฐ รัชดาพรรณากุล. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร. รามาธิบดีพยาบาลสาร. 2555;18(2):259-71.